

27.1.2017

Yksikön päällikkö

Kaupunginmuseon lausunto torikortteleiden valaistuksen ja opasteiden suunnitelmaa

HEL 2016-014160 T 10 06 00

Rakennusvalvontavirasto on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa torikortteleiden valaistus- ja opastussuunnitelmasta. Kaupunginmuseo on osallistunut hankkeen suunnittelukokouksiin sekä tutustunut arkkitehti Kari Raimorannan 17.6.2016 päiväämiin suunnitelmapiirustuksiin. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Helsingin historiallinen empirekeskusta on tärkeimpiä ja historiallisesti arvokkaimpia julkisia kaupunkitiloja maassamme. Alueen asemakaava vuodelta 1986 suojelee ympäristön historialliset arvot. Kaavamääräyksen mukaisesti muutoksissa ei tule vähentää alueen rakennusten tai ympäristön rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa. Alue on arvotettu Museoviraston Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen listaukseen RKY 2009, kohdemerkinnällä Senaatintori ympäristöineen.

Valaistus

Senaatintorille suunniteltu valaistusratkaisu tulee perustumaan rakennusten pimeään ajan julkisivuvalaistukseen, jossa aukion tilahierarkia ohjaa valaistuksen sijoittumista ja tasoa. Valaistusratkaisun hillitty onnistuminen edellyttää Senaatintorin rakennusten esteetöntä erottumista kaupunkitilassa. Aukion valaistusratkaisu Aleksanterinkadun varrella perustuu valaisinpylväistä suunnattuun julkisivuvalaistukseen sekä katutason lyhtyvalaistukseen. Eri kerrosten välinen valaistustaso tulee sovittaa siten, ettei vyöhykkeiden välille muodostu valorajaa. Senaatintorin valaistus tulee suunnitella kokonaisuutena, jolloin tarkasteluun tulee julkisivuvalaistuksen ohella myös katuvalaistus sekä ajolankapylväiden ratkaisut, sekä muut rakennusten kiinteät asennukset. Katuvalaistus ja ajolankojen ripustus edellyttävät näkyviä rakenteita, jotka tulee suunnitelmassa huomioida. Mikäli tällöin tulee tehtäväksi toripinnan alaisia kaivantoja tai avauksia, tulee alueen arkeologia huomioida hyvissä ajoin yhteistyössä kaupunginmuseon kulttuuriympäristötiimin kanssa. Julkisivuvan lyhtyvalaistuksen sijoituskartta puuttuu aineistosta, lausunnossa tulkitaan sijoituksen Aleksanterinkadulla perustuvan valaistus-suunnitelman s. 8 esitettyyn ryhmittelyyn.

27.1.2017

Yksikön päällikkö

Torikortteleiden katutason lyhtyvalaistus toteutetaan modifioidun historiallisen lyhtyvalaisimen mallin mukaan. Kyseinen valaisinmalli on ollut käytössä Helsingissä ainakin 1860-luvulta alkaen, ja kaupungin lukuisista lyhtyvaloista ainoastaan Senaatintorin ympäristössä on säilynyt uudempia replika-valaisimia muistumana varhaisimmasta mallista. Malli sopii Senaatintorin miljööseen ja kaupunginmuseo puoltaa sen käyttöä alueen katuvalaistuksessa. Valaisinlyhdyt on suunnitelmassa ryhmitetty alkuperäisten periaatteiden mukaisesti sisäänkäyntien ja kadunkulmien mukaisesti.

Historiallisia lyhtyvarren malleja tulee päämallin lisäksi olla myös juhlavampaa ylöspäin suuntautuvaa mallia, jota on sovellettu mm. kaupungintalon sisäänkäynnissä sekä Smolnan sisäänkäynnin yhteydessä. Malli kuuluu julkisen rakennuksen yhteyteen. Sitä on aikanaan luonnollisesti käytetty myös Kenraalikuvernöörin talon sisäänkäynnissä, ja mallin tulee olla käytössä myös jatkossa. Sisäänkäynnin valaisimien lisäksi Kenraalikuvernöörin taloon ei Aleksanterinkadun puolelle tule asentaa muita valaisinlyhtyjä. Keskirisaliittia valaisevat näkyvät listavalaisimet tulee sovittaa hienovaraisesti arkkitehtuuriin, ja tarvittaessa varustaa taustan värisillä suojuskoteloilla.

Yleisesti ottaen uusien lyhtyjen asennuskorkeudessa tulee seurata alkuperäisiä malleja, eikä valaisimia tule asentaa suunnitelmassa paikoin esiintyvälle korkeammalle asennuskorkeudelle. Valaisinlyhdyn lasipintojen tulee olla pääpiirteissään kirkkaita, eikä malliin sovi voimakkaasti opaaliset lasipinnat. Tarkoituksenmukaista on tutkia myös Aleksanterin II:n patsaan valaisinlyhtyjen lasitus samassa yhteydessä. Julkisivuvalaistuksen väritasapainon asettamisessa tulee julkisivujen päävärin lisäksi huomioida myös julkisivujen kalkinvaaleat listalinjat, sekä mahdollisuus tulevaisuudessa tarkentuviin/muuttuviin julkisivuväreihin.

Ikkunoihin sijoittuu suunnitelmassa näyteikkunavalaistus. Näyteikkunavalaistus tulee sijoittaa Senaatintorin Aleksanterinkadulla sivulla yksinomaan liiketiloihin avattuihin näyteikkunoihin. Muuttumattomina säilyneiden katukerroksen empire-ikkunoiden osalta valaistuksen tulee olla hienovaraisempaa, ja näille ikkunoille tulee tutkia oma näyteikkunasta eroava ilme. Joulujän kynttilävalaistus on vakiintunut Senaatintorille viimeistään 1970-luvulla, ja se on tunnusomainen alueella myös jatkossa.

Opasteet

Torikortteleiden ja erityisesti Aleksanterinkadun varren liiketiloiden kaupunkikuvallinen ilme on tällä hetkellä kontrolloimaton ja kaupunkikuvallisesti häiritsevä. Hallitsemattomien mainosten lisäksi kaupunkikuvaa kirjavoittavat erilaiset teippaukset, kyltit, istuimet, pölkkyt, kaiuttimet,

27.1.2017

Yksikön päällikkö

sähköasennukset, lukuisat A-standit yms. ”Tauhka” on ristiriidassa alueen arkkitehtuuri kanssa, joka muodostaa kuitenkin historiallisesti kaupungin hallituinta kaupunkiympäristöä. Suunnitelmalla on tärkeä rooli kaupunkikuvan siistimisessä, jolloin tavoitteiden toteutumista tulee myös seurata ja tarvittaessa kontrolloida. Opasteita suunnittelualueella ovat talo-opasteet, julkisivun kyltit (600x600), banderollit, irtokirjaimet/maalatut kirjaimet, valaistut irtokirjaimet, markiisit ja kortteliopasteet. Ikkunateippausten ym. tulee jatkossa olla myös kokonaisuuteen sovittavia.

Liiketilojen opasteiden sijoittaminen Senaatintorin kauppiastalojen julkisivuihin tulee huomioida ympäristön arvo, ja kokonaisuus tulee toteuttaa huolellisesti suunniteltuna laadukkain materiaalein. Alueen rakennusten ja ympäristön historiallinen ilme hyvin vaalittuna muodostaa alueen merkittävimmän vetovoimatekijän. Kenraalikuvernöörin taloon ei kaupunginmuseon arvion mukaan sovellu sisäänkäyntiä reunustavat liikekyltit, vaan ne ovat kaavan vastaisesti rakennuksen arvoa heikentäviä elementtejä. Kaupunginmuseo esittää samalla huolestuksensa Kenraalikuvernöörin talon huomattavan arvokkaiden konservoitujen huoneilojen ja pintojen säilymisestä nykyisessä käytössä pohjakerroksessa, mikä edellyttää rakennuksen arvon mukaisesta käyttöä. Senaatintorin rakennusten uusina piirteinä esitetään Aleksanterinkadulla kiinteistöjen banderollit, joiden rakenne ja koko on esitetty suunnitelmassa. Banderollit vaikuttavat varjostavasti sivulta suunnattuun julkisivuvalaistukseen. Jatkotyössä tulee ottaa huomioon tavoite banderollien varjotomudesta, esim. kankaan valonläpäisyä lisäämällä. Banderollien kiinnitys rasittaa julkisivun rappauspintoja paikoin alkuperäisinä säilyneissä julkisivurakenteissa. Kiinnityksissä tulee huomioida rakennusten antikvaarisesti arvokkaat rappauspinnat ja rakenteet, joita tulee vaalia.

Kaupunginmuseo puoltaa suunnitelmia torikortteleiden valaistuksen ja opastuksen yleissuunnitelmaksi lausunnossa mainituilla poikkeuksilla. Jatkotyössä tärkeää on malliasennusten suorittaminen riittävässä laajuudessa paikalla. Kaupunginmuseo seuraa jatkosuunnittelua.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

Tiina Merisalo
museonjohtaja

Tiedoksi

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo>

Puhelin
+358 9 310 36630

Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637

Alv.nro
FI02012566

27.1.2017

Yksikön päällikkö

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Arkkitehti Kari Raimoranta
Valoa Oy

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-seo>

Puhelin

+358 9 310 36630

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566